

[Marianne Bentsen-Pedersen]

lång uddannelse på rent faglige områder. Jeg mener, det er meget vigtigt, at vi også får de almene områder med, for ellers mangler vi bredden, og så mister vi netop muligheden for at få flere ind at arbejde for den demokratiske proces, hvad jeg synes er lige så vigtigt som, at vi får nogle helt specifikke faglige kurser.

Til hr. Tinning skal jeg sige, at jeg er glad for den positive modtagelse, og at jeg godt kan være enig i, at de 120 timer er et minimumskrav; det svarer til 3 timer om ugen, og jeg synes ikke, det er noget urealistisk grundlag at bygge et forslag op på.

Jeg beklager, hvis der er nogle uklarheder med hensyn til, hvordan undervisningen skal foregå, når vi snakker om projektorienteret undervisning og om tværfagligt indhold. Jeg mener bestemt, at de ting, som hr. Tinning nævnte, nemlig boligområder og energi, ville være absolut egnede emner for en undervisning, der netop er projektorienteret.

Jeg er også glad for fru Lone Dybkjærers principielle holdning til forslaget. Det kunne tyde på, at der kan blive et flertal i hvert fald for det principielle; om vi så kan blive enige om enkeltheder, vil tiden vise. Men jeg er meget glad for, at fru Lone Dybkjær netop også peger på, at det drejer sig om et højt uddannelsesniveau, ikke, sådan har jeg forstået det, kun på rent fagspecifikke områder, men også på områder af meget generel karakter.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Fru Marianne Bentsen-Pedersen stillede mig et spørgsmål, og inden jeg besvarer det, må jeg sige, at jeg fandt nogle af de formuleringer, fru Marianne Bentsen-Pedersen kom med her i sit sidste indlæg, lidt uklare. Derfor vil jeg gerne understrege det, som jeg sagde i mit første indlæg, at regeringen finder det meget væsentligt, at dette bliver et spørgsmål, der afgøres og tages stilling til mellem arbejdsmarkedets parter. Under forudsætning af, at arbejdsmarkedets parter har truffet en aftale, er regeringen villig, som jeg remsede det op i mit første indlæg, både til at foretage den nødvendige følgelovgivning og til at stille de nødvendige uddannelsesressourcer til rådighed, men forudsætningen er altså, at det er arbejdsmarkedets parter, der tager stilling til og aftaler dette.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen havde også nogle betragtninger om det rimelige i, at staten skulle betale – i modsætning til det, jeg sagde – fordi den gav undervisning til de helt unge. Ja men jeg drømmer ikke om, at staten ikke skal stille undervisningen gratis til rådighed. Det er et spørgsmål om lønudgifterne i denne forbindelse, som jeg ikke finder bør betales af statskassen.

Så skal jeg blot gøre en enkelt bemærkning herudover, og den skal være til fru Karen Højte Jensen. Det undrer mig i og for sig ikke en tøddel, at det konservative folkeparti ikke kender sin Grundtvig – det er der mange gode historiske årsager til – men hvis de nu gjorde det, ville fru Karen Højte Jensen også vide, at Grundtvigs hovedtanke var, at folk, der havde været ude i arbejdslivet i nogle år, skulle have muligheden for at vende tilbage og modtage undervisning netop ud fra den filosofi, at så vidste de noget om livet og livets problemer og vidste, hvad de skulle spørge om. Da havde de virkelig for alvor behov for og mulighed for at modtage undervisning.

Derfor vil jeg sige, at grundtanken i spørgsmålet om frihed til uddannelse er sådan, at fru Karen Højte Jensen trygt kan lade være med at bekymre sig om gamle Grundtvigs sjælstilstand. Tvært imod at vende sig i sin grav tror jeg faktisk han ligger og fryder sig over, at det, han satte i værk, stadig gror og skyder nye skud, og det synes jeg er en god ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om forpraktik inden for sundheds- og socialuddannelserne.

[Af Bertel Haarder (V) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 34. Fremsat 24/2 82).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 9 og 10 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

9) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om adgangen til at tegne lærekontrakter.

[Af Bertel Haarder (V) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 37. Fremsat 24/2 82).

10) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om fremskaffelse af lære- og praktikpladser.

[Af Hans Jørgen Holm (V) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 43. Fremsat 26/2 82).

Forslagene sættes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Dorte Bændsen):

Jeg skal først kommentere beslutningsforslag nr. B 34, forslaget om forpraktik inden for sundheds- og socialuddannelserne.

Det er jo en genfremsættelse, og allerede sidste år sagde jeg ved behandlingen af forslaget, at jeg fandt, det faktisk var et rigtig dårligt forslag; det vil jeg gerne stå ved også i dag.

Jeg gjorde dengang opmærksom på, at en af årsagerne til, at vi fik EFG-systemet, netop var, at ca. 30 pct. af samtlige lærekontrakter blev afbrudt i prøvetiden, og at man ikke kan forlange, at mennesker allerede i så ung en alder skal træffe et afgørende og endeligt valg om, hvad de vil bruge resten af deres tilværelse til.

Jeg mindes i øvrigt, at venstre under drøftelserne sidste år anførte, at man i og for sig ikke havde noget imod EFG på sundhedsom-

rådet, og det gør det ikke nemmere at fatte, at venstre genfremsætter dette forslag.

Spørgsmålet om forpraktik har været til behandling i 1968 i udvalget under socialuddannelseskommissionen, og her fandt man, at argumenterne mod at gøre forpraktik til optagelsesbetingelse var langt mere tungtvæjende end de argumenter, der kunne tale til fordel for det. Siden hen er jo også stort set de fleste forpraktikordninger blevet ophævet.

En meget væsentlig ting for mig er også, at en indførelse af forpraktik ikke vil medføre flere uddannelsespladser, og det er jo netop, hvad vi står og mangler. Vi mangler dem af hensyn til situationen i den sociale sektor, hvor der i dag er ansat et meget stort antal uuddannede eller korttidsuddannede, og vi mangler dem af hensyn til de mange unge – og det er jo desværre ikke mindst de mange unge kvinder – som i dag ikke får nogen erhvervsuddannelse og derved oven i købet får en forhøjet risiko for arbejdsløshed.

Dette var netop baggrunden for, at jeg i januar 1981 nedsatte udvalget vedrørende social- og sundhedsuddannelserne, hvor opgaven var at undersøge og beskrive forskellige muligheder for, at der gennem EFG-uddannelser kunne opnås adgang til eksisterende social- og sundhedsuddannelser, samt at undersøge og beskrive, hvilke mulige uddannelsesforløb der vil kunne etableres med opnåelse af erhvervskompetence på sundheds- og socialområdet.

Jeg kan give den oplysning, at udvalget forventer at komme med sin første betænkning i juni måned, og at den vil indeholde forslag til ungdomsuddannelser inden for EFG-systemet på det sociale område, dvs. inden for dag- og døgninstitutioner for børn, unge og voksne og inden for pleje og omsorg for ældre. Det er mit håb, at vi på forsøgsbasis kan starte en eller flere af disse uddannelser til efteråret. Særlig påtrængende er det hurtigst muligt at sikre institutionerne inden for den tidligere åndssvageforsorg mere uddannet personale, og det kan gøres ved, at man tilbyder unge, der har gennemført andre basisår, at de efter et introduktionskursus kan få en praktikplads inden for de kommende andendelsuddannelser.

Af disse bemærkninger må det vist temmelig klart fremgå, at jeg må afvise det foreliggende forslag.

[Undervisningsministeren]

Hvad angår beslutningsforslag nr. B 37, kan jeg sige, at efter reglerne i EFG-lovens § 16 kan undervisningsministeren efter indstilling fra erhvervsuddannelsesrådet, vedkommende erhvervsuddannelsesudvalg og fagligt udvalg og efter en udtalelse fra lærlingerådet ophæve adgangen til at indgå lærekontrakter inden for et fag eller inden for et afgrænset geografisk område.

Efter den ordning, der eksisterer i dag, er der tale om, at folketinget gennem finansudvalgets behandling af aktstykker har fuldt indseende med alle bevillingsmæssige og aktivitetsmæssige ændringer såvel mellem hovederhvervsområderne inden for den samme uddannelsesretning som mellem lærlingeuddannelserne og de erhvervsfaglige grunduddannelser, idet alle ændringer både i det aktuelle finansår og i budgetoverslagsperioden undergives behandling i folketingets regie. Undervisningsministeren har derfor ingen mulighed for at foretage indskrænkninger i adgangen til at tegne lærekontrakter, uden at dette kommer til folketingets kundskab, og uden at folketinget har mulighed for at tage stilling til de økonomiske konsekvenser både på kortere og på længere sigt.

En anden del af dette forslag omtaler nogle spørgsmål omkring en samordning af uddannelserne for lærlinge og inden for EFG, og her kan jeg sige, at direktoratet gennem længere tid ved omlægning af EFGs andensuddannelser inden for de tekniske områder har forøjet det ugentlige timetal til 40, også fordi der herved opnås en bedre udnyttelse af lokaler og udstyr.

Endvidere har direktoratet ført en meget restriktiv politik med hensyn til at tillade elevhold at starte, uden at klasserne er fyldt helt op. Det betyder f. eks., at EFG-elever og mesterlærlinge kan blive indkaldt til skoleundervisning på et andet tidspunkt end det, der tidligere var planlagt; men som sagt, for at fylde klasserne helt op kan dette være nødvendigt.

En egentlig samlæsning for EFG-elever og lærlinge i de samme klasser er fortsat ikke mulig, og det er unægtelig noget, hr. Bertel Haarder og jeg har drøftet nogle gange før i denne sal, men det er fortsat ikke muligt på grund af det meget forskellige udgangspunkt, idet EFG-eleverne gennemgår basisuddannelsen med i alt 1.440 lektioner og der også er forskelligheder med hensyn til lektionstal;

der er flere fællesfagslektioner i EFG. Derfor centrerer bestræbelserne sig først og fremmest om ensartede krav med hensyn til lokaler og udstyr i praktikundervisningen, hvorved også ensartede krav til lærerqualifikationerne sikres. Der er i dag således reelt ikke forskel på kvalifikationskravene til lærere, der skal undervise lærlinge, og lærere, der skal undervise EFG-elever på de tekniske skoler.

Med hensyn til ligestilling af lærlinge- og EFG-uddannelser på handels- og kontorområdet stiller sagen sig noget anderledes, bl. a. fordi andensuddannelsen er relativt begrænset. Den indskrænker sig i store træk til nogle korte branchekurser og for kontoruddannelsernes vedkommende til nogle få skoleophold af 14 dages varighed.

Forslagsstillerne har nogle noget polemiske bemærkninger om et fuldstændig overflødig kursus. Jeg kan i den forbindelse oplyse, at der ikke er tale om et kursus i politologi, men derimod om en efteruddannelsesforanstaltning for handelsskolelærere i samfundslære, som indeholder betydelig meget andet end politologi.

Men bortset fra samfundslæren er der på alle andre områder af EFG- og lærlingeundervisningen på handels- og kontorområdet ikke sket ændringer, som har nødvendiggjort sådanne efteruddannelsesforanstaltninger.

På handels- og kontorområdet er uddannelseskravene til lærerne i alle andre fag end samfundsfagsområdet ganske identiske, så der er ikke rigtig hold i bemærkningerne.

Hvad angår det sidste af de 3 forslag, B 43, om fremskaffelse af lære- og praktikpladser, indeholder det en række forslag, hvis gennemførelse vil være nyttig. Jeg kan derfor gøre opmærksom på, at da jeg er enig i, at en række af de punkter, forslaget indeholder, vil være nyttige at gennemføre, har jeg selvfølgelig også gjort noget ved den side af sagen, og jeg kan i hvert fald gøre opmærksom på, at regeringen på forskellig måde allerede har arbejdet med disse punkter.

På den anden side må det også siges, at nogle af forslagene, så vidt jeg kan se, ikke vil medvirke til fremskaffelse af flere pladser.

Jeg synes, der er grund til at understrege, at tilskuddet til ekstraordinært oprettede lære- og praktikpladser er et udmærket middel til fremkaldelse af pladser, men vel at mærke kun i en forholdsvis kort periode. Når ord-

[Undervisningsministeren]

ningen har fungeret i længere tid, er det ikke længere muligt med rimelighed at afgøre, hvilke pladser der er ordinære, og hvilke der er ekstraordinære, og det har erfaringerne meget klart vist. Derfor er der nu behov for en ændret ordning, der også indebærer en økonomisk motivation, idet jeg er overbevist om, at den økonomiske faktor har stor betydning. En sådan revideret tilskudsordning må overvejes opbygget sådan, at der etableres klare kriterier for, hvornår en virksomhed er berettiget til tilskud og hvornår ikke, og det vil unægtelig også lette både informationen om og administrationen af en ny ordning.

Om mulighederne for at kombinere flere uddannelsessteder kan jeg oplyse, at bekendtgørelsen om optagelsesregler nu er under ændring for at lette etableringen af uddannelser gennemført netop på flere praktiksteder.

Det er i øvrigt glædeligt i venstres beslutningsforslag at konstatere, at man også her er enig i, at de faglige udvalg også i fremtiden må have afgørende indflydelse på erhvervsuddannelserne. Det er faktisk deres mangeårige medvirken, der er årsag til, at vores erhvervsuddannelser er blandt de bedste i verden.

Jeg skal ikke yderligere gå i detaljer med dette forslag, men synes blot, jeg til slut vil fremhæve, at en stor del af de punkter, der indgår i beslutningsforslaget, nemlig de punkter, der har et reelt indhold i relation til problemet, enten er gennemført eller er under bearbejdning i samarbejde med de berørte parter. Jeg tror, jeg kan sige, at vi inden for den nærmeste tid her i salen vil få lejlighed til at stifte bekendtskab med problemerne omkring økonomisk støtte med henblik på tilvejebringelse af flere lære- og praktikpladser og også til at drøfte spørgsmålet om godkendelse af lære- og praktikpladser.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Selvfølger skaber forslaget om forpraktik flere pladser, for de, der går ud i forpraktik, vil jo i så fald ikke optage plads for andre i konkurrencen om at samle flest points. Som bekendt skyldes en del af pladsmangelen jo, at man i bestræbelsen for at samle points tager flere uddannelser oven på hinanden, og

hvis man genindfører forpraktikken, vil der være en række unge, som derved ikke optager plads i uddannelsessystemet. Selvfølgelig er det rigtigt, at EFG og mesterlæren ikke kan samlæses under de gældende regler, men forslaget går jo netop ud på, at ministeren skal tage initiativ til at få de gældende regler ændret, så EFG og mesterlæren kan sammenarbejdes.

Angående de overflødige kurser for politologer vil jeg gøre opmærksom på, at jeg selv er en slags politolog, og jeg mener at vide, hvad der er overflødigt og ikke overflødigt på det felt. Så sent som i dag har vi haft en deputation i uddannelsesudvalget fra Husboldningslærerforeningen, som beskrev de overflødige krav, som man nu stiller dér, og som bevirker, at en, der i årevis har undervist elever på det felt, nu pludselig bliver sendt på skole og skal tage seminarieindefag for at få lov til at undervise de samme elever fra nu af. Hvis ikke det er at optrappe kravene, så ved jeg ikke, hvad det er.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Hvad angår hr. Bertel Haarders bemærkninger om kursuset, så så jeg godt, at mens jeg talte til hr. Bertel Haarder, var han dybt optaget af anden samtale. Jeg mener ikke, at det er grund nok til, at vi trætter resten af folketinget med, at jeg gentager, så jeg må henvise til bemærkningerne, når de kommer på tryk.

Hvad angår ændrede regler for samlæsning, ønsker hr. Bertel Haarder altså, at jeg skal gå ud og diktere arbejdsmarkedets parter, at nu skal deres faglige uddannelser se sådan og sådan ud, for det passer bedst ind i mine kvadrater og mit system. Jeg kan sige én ting til, hr. Bertel Haarder, og det er, at det bliver ikke i en socialdemokratisk regerings tid, vi gør det, for vi tror på værdien af, at det i betydeligt omfang er arbejdsmarkedets parter eller en treklang mellem dem og undervisningsministeriet, der tilrettelægger deres uddannelser, og jeg mener ikke, at det kan være rigtigt at gå ud og diktere dem vilkår.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Jeg hørte hvert ord, ministeren sagde, og det, jeg sagde, står ved magt, det skal ikke

[Bertel Haarder]

blive gentaget. Jeg troede, man havde ministre, for at de skulle prøve at påvirke udviklingen; f. eks. kan de jo indkalde arbejdsmarkedets parter og sige: hør, skulle vi ikke få en bedre udnyttelse af skolerne ved at samordne EFG og mesterlæren? Sagén er bare, at det vil ministeren ikke. Det er for så vidt en ærlig sag. Jeg prøver bare at skabe flertal for at sige til ministeren: det skal du!

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Jeg har deltaget – kan jeg glæde hr. Bertel Haarder med – i talrige sådanne diskussioner med arbejdsmarkedets parter, og jeg synes med meget stort udbytte for mit vedkommende. Forskellen er, at hr. Bertel Haarder og jeg nok ikke er enige om, hvordan man skaber en bedre uddannelse. Hr. Bertel Haarder ønsker almenfagene strøget, det gør jeg ikke.

Nørgaard Sørensen (S):

Det var en meget interessant debat, selv om der ikke er noget voldsomt interessant i de 3 forslag, der er fremsat, i hvert fald er det jo stort set gengangere i en let omskrevet form af forslag fra sidste folketingssamling, 1980–81, fra venstres side. Jeg kan erklære mig enig i undervisningsministerens bemærkninger og skal derfor ikke repetere alle de synspunkter, der allerede har været fremme, men kun kommentere nogle ganske enkelte punkter i nogle af forslagene.

Det drejer sig først om B 43, og jeg kan sige, at der her selvfølgelig er nogle punkter, vi kan erklære os temmelig enige i. Det drejer sig om behovet for at øge kapaciteten på de erhvervsfaglige skoler, og det drejer sig også om at have arbejdsformidlingen som det sted, man skal henvende sig til i forbindelse med bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. Dette sidste står jo direkte i arbejdsministerens redegørelse til folketinget vedrørende ungdomsarbejdsløsheden.

Derimod er vi mere end betænkelige ved at opretholde en ordning, der indebærer tilskud til ekstraordinære lære- og praktikpladser. Den nugældende ordning har jo efter at have fungeret i længere tid vist, at sondringen mellem det ordinære og det ekstraordinære er mere end vanskelig at opretholde. Derfor forventer vi også i forbindelse med regeringens snarlige fremlæggelse af både love og aktstykker vedrørende ungdomsar-

bejdsløshed en ændret ordning, som indebærer det, undervisningsministeren kaldte en økonomisk motivation til oprettelse af lære- og praktikpladser, og udarbejdelse af kriterier for, hvornår en virksomhed er berettiget til at opnå tilskud.

Vi lægger i den socialdemokratiske gruppe afgørende vægt på at få løst problemet med de manglende lære- og praktikpladser, og det er for os at se regeringens og folketingets ansvar at medvirke til en løsning. Men der hviler også en stor forpligtelse på arbejdsmarkedets parter, og det er derfor væsentligt, at både folketinget og regeringen gør det klart for arbejdsmarkedets parter, herunder ikke mindst Dansk Arbejdsgiverforening, at indsatsen for at fremskaffe lære- og praktikpladser må forstærkes yderligere, for at problemet kan løses.

Det betyder på den anden side, at man ikke nødvendigvis skal provokere arbejdsmarkedets parter eller tvivle på deres ansvarlighed, når det drejer sig om at indgå uddannelsesaftaler, og den bemærkning leder mig hen til beslutningsforslag nr. B 37, som venstre mildest talt ikke har haft nogen heldig hånd med, selv om det er et relativt gammelt forslag.

Ud over, at man skal kombinere uddannelserne EFG og mesterlære, går forslaget jo simpelt hen ud på, at uddannelsesaftaler, der er indgået frivilligt på arbejdsmarkedet, skal forelægges finansudvalget, og det er ærlig talt lidt svært at se filosofien i dette forslag, medmindre det skal tages som udtryk for mistillid til arbejdsmarkedets parter.

Nogle af de udtalelser, der er kommet fra ledende venstrepolitikere i den seneste tid, er da også blevet opfattet som en sådan mistillid. Bl.a. har jeg lagt mærke til, at Håndværksrådets formand, Holger Voigt-Petersen, har været ude med nogle ganske skrappe udtalelser i den anledning. Det kan selvfølgelig også være udtryk for et nyt korstog mod EFG fra venstres side. Forslaget kan opfattes som et forsøg på fra politisk hold at hindre arbejdsmarkedets parter i frivilligt at aftale overgangen til et enstrengt erhvervsuddannelsessystem, EFG, eller sagt på en anden måde et forsøg på at opretholde mesterlæren ved tvang og mod organisationernes vilje, og det kan vi naturligvis ikke acceptere; derfor kan vi heller ikke anbefale forslaget.

[Nørgaard Sørensen]

Selv om politikere i finansudvalget normalt er særdeles flinke mennesker, tror vi ikke på det værdifulde i, at de skal hænge organisationerne og de faglige udvalg over ryggen og nærmest forsøge at føre pennen for dem, når de skriver uddannelsesaftaler. Der er ingen grund til at træde alle organisationer over tæerne, når det ellers kan undgås, og dette forslag vil givetvis af mange, også i de faglige udvalg, blive opfattet som noget af en mistillid til deres arbejde, og det synes vi sådan set ikke der er grund til.

Til slut skal jeg bare sige lidt om beslutningsforslag nr. B 34. Jeg skal henvise til de bemærkninger, jeg kom med sidste gang, det var til behandling, men også understrege, at den socialdemokratiske gruppe lægger megen vægt på at få startet nye uddannelser inden for EFG op, og regeringen har jo allerede peget på dette i sin redegørelse vedrørende ungdomsarbejdsløsheden. Derfor vil vi heller ikke opgive planerne om en EFG-uddannelse inden for social- og sundhedsområdet, bl.a. fordi der inden for dette område findes mange kortuddannede og uuddannede grupper, for hvem et sådant uddannelsesstilbud vil være en meget stor fordel.

Vi ved, at et udvalg i ministeriet sidder og arbejder med disse ting, og vi kan selvfølgelig godt forestille os de vanskeligheder, der er forbundet med dette udvalgsarbejde. Alligevel vil vi gerne i den socialdemokratiske gruppe opfordre undervisningsministeren og regeringen til at søge afslutningen på dette udvalgsarbejde fremskyndet så meget som muligt, således at vi allerede fra efteråret kan få påbegyndt forsøg med uddannelser inden for social- og sundhedsområdet på EFG. Dette er naturligvis samtidig en afvisning af venstres forslag.

Karen Højte Jensen (KF):

Det er vigtigt, at mange ressourcer sættes ind for at få de unge enten i uddannelse eller i job, og derfor kan vi da tilslutte os intentionerne i venstres forslag.

Ser vi på forslag nr. B 34 om forpraktik inden for sundheds- og socialuddannelserne, må jeg nok sige, at det er meget lidt, vi får at vide. Det er naturligvis et beslutningsforslag, men jeg finder nok, at det er relevant at få en dybere vurdering af forpraktikken i for-

hold til hele uddannelsesforløbet, og det er der ikke særlig meget om.

Jeg har en række spørgsmål til nogle af bemærkningerne. Jeg skal undlade at stille dem alle her, men der er dog enkelte af mere principiel art, i hvert fald for mig. Jeg vil gerne spørge venstre, om det betyder personaleudvidelser, når der står, at man i kommunerne skal reservere en del af arbejdet til forpraktikanterne.

Så står der også, at en forpraktikordning som her skitseret vil lette presset på Statens Uddannelsesstøtte. Det forstår jeg ikke særlig meget af, for jeg mener, at forslaget henvender sig især til de 17-årige, dem, der har forladt folkeskolen, og Statens Uddannelsesstøtte starter jo først, når de unge er 18 år. Men det kan være, at der er noget, jeg ikke er helt klar over.

Som kuriosum synes jeg måske nok det er flot, når venstre i bemærkningerne henviser til forslag til folketingsbeslutning om ungdomsuddannelserne og citerer derfra og kalder det relevant erhvervspraktik; dette er forpraktik, og jeg ved, at der i ungdomsuddannelsesbeslutningen står relevant praktisk beskæftigelse. Den slags jongleringer synes jeg måske er lidt flotte.

Når det drejer sig om beslutningsforslag nr. B 37, mener jeg, at det, venstre her lægger op til, i virkeligheden er en ændring af EFG-loven fra 1977. Der skal ikke herske tvivl om, at det konservative folkeparti ikke er imod EFG, og der skal heller ikke herske tvivl om, at vi vedstår beslutningen fra 1977 og derfor ikke kan støtte forslaget.

Når det drejer sig om beslutningsforslag nr. B 43, er der mange af dets punkter, som vi er enige i og umiddelbart har sympati for. Som det har været nævnt både af undervisningsministeren og den socialdemokratiske ordfører, har man også fra den side indset, at det er vigtigt at gøre noget, og det er der da heldigvis bred enighed om i folketinget.

Der er dele af beslutningsforslaget, som jeg synes det er vigtigt at få uddybet i uddannelsesudvalget. Jeg er måske – hvad andre også har været inde på – lidt skeptisk over for netop det med det ekstraordinære. Jeg tror, det er vanskeligt at fortsætte med denne ordning, selv om vi er gået varmt ind for den, det skal jeg ikke afvise, men jeg føler, at der er problemer. Jeg er måske også lidt usikker over for, om problemerne, som de

[Karen Højte Jensen]

her er skitseret, og som andre også har været inde på, er i den grad fikseret på det økonomiske. Jeg tror, den økonomiske faktor har stor betydning, men jeg tror, det lige så meget drejer sig om, at vore virksomheder ikke har arbejde, ikke har nogen ordrer, og derfor tager de ikke unge ind, for de føler det uansvarligt, hvis de unge ikke kan tilendebringe et uddannelsesforløb.

Et enkelt spørgsmål også til dette forslag. Det drejer sig om bemærkningen om, at beløbet i tilskud til disse ekstraordinære pladser hæves til 12 kr. og den maksimale støtte pr. ansættelsesforhold til 24.000 kr. Vil det betyde, at tilskud ikke er opbrugt efter det første ansættelsesforhold, men vil strække til næsten to år? Det er ikke formuleret, så jeg er i stand til umiddelbart at begribe det, men det siger ikke noget om venstres formuleringsevne, men måske om min fatteevne.

Uanset at vi vil gå positivt ind i behandlingen i udvalget af disse forslag, vil jeg gerne understrege, at jeg går ud fra, at venstre formentlig vil være enig med mig i, at flere af forslagene i virkeligheden er kunstigt ændret, og jeg føler, at der skal ganske andre saltvandsindsprøjtninger til, hvis ungdomsarbejdsløshedsproblemet skal løses. Det drejer sig om at føre en økonomisk politik, der giver virksomhederne mulighed for at tjene penge, så de kan udvide og ansætte flere.

Holger K. Nielsen (SF):

Forslag B 34 opfordrer regeringen til at opgive planerne om en EFG-uddannelse inden for sundheds- og socialområdet. I forbindelse med arbejdsministerens redegørelse om ungdomsarbejdsløsheden blev en sådan uddannelse bebudet, og jeg har forstået, at der i øjeblikket foregår et intensivt embedsmandsarbejde om en sådan uddannelse, der på forsøgsbasis skal starte til sommer.

Det synes imidlertid, som om man i ministeriet hylder princippet om, at tavshed er guld, for det er unægtelig svært at få klarhed over, hvilken konkret uddannelse man tænker på.

På SFs vegne kan jeg sige, at vi vil være særdeles kritiske over for en sådan uddannelse, hvis den skal oprettes på områder, hvor der i forvejen findes uddannelser. Hvis vi tager et eksempel, så er der et reelt behov for uddannede pædagoger, men vi ønsker ikke,

at dette behov skal dækkes gennem en såkaldt avanceret pædagogmedhjælperuddannelse på EFG. Vi mener, at behovet skal dækkes gennem den egentlige pædagoguddannelse, og det er værd at påpege, at forslaget vel kunne hjælpe på ungdomsarbejdsløsheden, i det omfang der samtidig sker opnormeringer på institutionsområdet. På den anden side vil vi ikke afvise en ny uddannelse for grupper, der i dag har for dårlig en uddannelse, og hvor det eksisterende system ikke kan dække behovet. Det gælder eksempelvis hjemmehjælpere, husassistenter og portører, men vi venter spændt på, hvad regeringen egentlig vil spille ud med.

Om venstres forslag kan jeg sige, at vi ikke kan støtte det. Løsningen ligger ikke i at gå tilbage til det, venstre opfatter som de gode gamle dage, og det er i den forbindelse værd at bemærke, at det nuværende pointsystem betyder, at de unge, der i dag søger ind i uddannelserne på social- og sundhedsområdet, har praktisk erfaring. Efter vor mening ligger løsningen i første række i en udbygning af de eksisterende uddannelser på social- og sundhedsområdet.

Forslag B 37 må nærmest betragtes som endnu et udtryk for hr. Bertel Haarders almindelige animositet over for EFG. Jeg forstår, at finansudvalget nu direkte skal indtages i styringen inden for EFG. Hertil er imidlertid at sige, at der faktisk i dette land er en tradition for, at de faglige uddannelser styres af arbejdsmarkedets parter, og det er bl.a. derfor, Danmark har et meget højt niveau i de faglige uddannelser. Det er også derfor, begge sider på arbejdsmarkedet har taget afstand fra hr. Bertel Haarders efterhånden temmelig Don Quijote-agtige korstog mod EFG og hans specielle opfattelse af folketingets rolle her.

Hr. Nørgaard Sørensen nævnte tidligere oldermand, formand for Håndværksrådet Holger Voigt-Petersen, som for nogle uger siden i en artikel i Berlingske Tidende påpegede det utålelige i, at folketinget skal blande sig i de faglige udvalgs arbejde, og lignende udtalelser er kommet fra Arbejdsgiverforeningen. På SFs vegne kan jeg erklære mig enig i disse udtalelser fra Arbejdsgiverforeningen og Håndværksrådet, og det bør vel egentlig fejres, at SF er enig med disse organisationer, mens venstre er uenig.

[Holger K. Nielsen]

Forslaget om fremskaffelse af praktikpladser er sympatisk i sine intentioner; vi er imidlertid uenige i indholdet. Vi har ingen tro på, at forøgede statstilskud skaffer flere praktikpladser. Vi har fremsat vort eget forslag til løsning af praktikpladsproblemet, som efter vor mening langt mere præcist og direkte løser problemet. Dette forslag mener vi som sagt er langt bedre, og vi kan derfor ikke støtte venstres forslag herom.

Halvgaard (FP):

Med hensyn til det første forslag, B 34, om forpraktik inden for sundheds- og socialuddannelserne, fremgik det jo tydeligt af undervisningsministerens indlæg, at hun har en vis forkærlighed for EFG-uddannelser, som jo ikke deles af alle her i salen. Fremskridtspartiet kan naturligvis tilslutte sig, at der skabes mulighed for forpraktik også i forbindelse med disse uddannelser, og kan derfor støtte forslaget.

Det næste forslag, B 37, vedrører jo igen spørgsmålet om mesterlære kontra EFG, og dér vil jeg da nok sige, at det er meget upraktisk og uøkonomisk, må man sige, at teoriundervisningen for mesterlæren og EFG ikke kan samordnes. Men efter de oplysninger, jeg har indhentet ved besøg på de tekniske skoler, er det også bare et spørgsmål om god vilje fra begge sider, så kan det etableres. Vi mener ikke, at et forbud mod at tage en lærekontrakt er acceptabelt, så vi kan også støtte B 37.

Derimod kan vi ikke støtte B 43, selv om det er et aktuelt problem, der er indeholdt i dette forslag til folketingsbeslutning, et problem, der ikke er løst uanset alle de initiativer, der hidtil er blevet taget. Grunden til, at det ikke er løst, er jo simpelt hen, at fremskaffelse af praktikpladser hænger nøje sammen med erhvervslivets vilkår. Har erhvervslivet gode vilkår, og er det konkurrencedygtigt, stiger produktionen, og det åbner automatisk for nye lærlinge- og praktikpladser. Men vi er jo havnet i en vanvittig situation, fordi den politik, man har ført her i landet, ikke har gjort erhvervslivet konkurrencedygtigt osv., og vi forsøger så ad kunstig vej at skabe de nødvendige praktikpladser.

Så længe det kan betale sig for erhvervslivet at investere i statsobligationer og på anden måde fremfor at investere i dets virk-

somheder, bliver der ingen mulighed for lærekontrakter og praktikpladser, selv om man lokker med nok så mange tilbud. Både skattelovgivningen, sociallovgivningen og også den arbejdsmarkedspolitik, der er ført, har jo bevirket, at man straffer den aktive og belønner den passive, og tanker og ideer, som der er lagt op til for ad kunstig vej at etablere praktikpladser i den offentlige og den private sektor, vil blot forringe erhvervslivets konkurrenceevne, fordi det er udgifter, der alene, når alt kommer til alt, skal betales af erhvervslivet selv.

Fremskridtspartiet kan derfor ikke støtte forslaget.

Grethe Kindberg Jørgensen (CD):

Beslutningsforslag nr. B 34 vedrørende forpraktik for social- og sundhedsområdet i stedet for planerne om EFG-uddannelsen kan CD tilslutte sig. I den nuværende ungdomsarbejdsløshedssituation mener vi som nævnt af forslagsstillerne i bemærkningerne, at der her på kort sigt vil blive tale om flere uddannelsespladser, især inden for hospitalsvæsenet, hvor der for tiden er personalemangel; disse forpraktikanter kan bidrage til at afhjælpe denne mangel væsentligt, samtidig med at de unge får en mulighed for at prøve kræfter inden for det fag, som de eventuelt gerne vil uddanne sig i. Til gengæld bliver de fritaget for den for de unge så ofte uønskede skolegang, en skolegang, som for manges vedkommende er dem påtvunget, da de kun har skolen eller arbejdsløshed at vælge imellem.

Venstres beslutningsforslag nr. B 37 pålægger undervisningsministeren at forelægge sagerne for folketingets finansudvalg. CD mener ikke, at en sådan godkendelse hører hjemme i finansudvalget.

Forslagets pkt. 2 om samordningen af EFG og lærlingeuddannelsen kan vi tilslutte os.

Beslutningsforslag nr. B 43, der sigter på at fremskaffe flere lære- og praktikpladser, vil vi se positivt på under udvalgsbehandlingen. Dog mener vi, at praktiktiden bør forlænges, hvorved de unge gives mulighed for bedre uddannelse, gøres yderligere veltrænede og samtidig mere brugbare i det senere arbejdsforløb. En sådan forlængelse vil give store besparelser på det offentlige budget, og

[Grethe Kindberg Jørgensen]

såvel private som det offentlige vil føle sig mere animeret til at antage elever eller lærlinge. Af pkt. 6 i bemærkningerne fremgår, at forslagsstillerne helt følger CDs tanker. Vi har længe advaret mod at bygge for meget permanent nyt byggeri, idet faldet i antallet af unge bliver mærkbart allerede fra 1984.

Lone Dybkjær (RV):

Da mit partis ordfører, hr. Ole Vig Jensen, fortsat ikke kan være til stede, han er nemlig syg, skal jeg på partiets vegne sige et par ord om de foreliggende forslag.

Jeg vil godt i tilknytning til det, undervisningsministeren sagde om beslutningsforslag nr. B 34, sige, at jeg mener, det haster med at komme i gang med disse sundheds- og socialuddannelser. Det sagde vi også, da vi havde redegørelsen om ungdomsarbejdsløsheden. Vi synes, det er meget vigtigt, at arbejdet med disse spørgsmål fremskyndes så meget, at der kommer noget i gang til efteråret, og vi sagde dengang – det vil jeg godt gentage – at overvejelsernes tid efterhånden må være overstået. Vi skal ikke bringe forvirring ind i debatten på nuværende tidspunkt, fordi vi jo som sagt mener, det er vigtigt, at man nu kommer i gang med EFG-uddannelserne inden for feltet, men vi kunne godt have ønsket, at man stadig væk havde kørt både den gamle og den nye ordning. Men nu vil vi altså opfordre til, at man får gang i EFG-planerne, så vi kan gå i gang til efteråret.

Når det drejer sig om det næste forslag, B 37, om adgang til at tegne lærekontrakter, finder vi ikke, at det foreliggende forslag er godt nok, men jeg vil godt sige, at den procedure, vi i sin tid valgte, da vi overlod det til arbejdsmarkedets parter selv at beslutte, hvornår man ville ophæve lærekontrakter og kun have EFG-uddannelser, medførte jo, at vi sendte regningen videre til samfundet som helhed eller folketinget, eller hvem man nu vil tage ind. Og når undervisningsministeren siger, at hun vil overlade det til arbejdsmarkedets parter, kan jeg for så vidt godt være enig i, at det er en god fremgangsmåde, men vi må også sige, at i en lang række uddannelsessammenhænge – nu tænker jeg ikke på dem, der vedrører lærekontrakter og EFG, men en lang række andre uddannelsessammenhænge – overlader vi jo ikke tingene så

snævert til arbejdsmarkedets parter, så jeg synes nok, at argumentationen måske på visse felter halter.

Men jeg synes, at vi i denne sag som i andre må konstatere, at det kan være udmærket at overlade tingene til arbejdsmarkedets parter, men regningen kan ofte komme til os, så vi i en tid, hvor vi har en økonomisk stramning, som vi har i øjeblikket, måske i højere grad skulle have, hvad ministeren selv kaldte trepartsforhandlinger, så vi fik et også for samfundet økonomisk fornuftigt forløb af dette.

Når det drejer sig om det sidste forslag, B 43, fremskaffelse af lære- og praktikpladser, vil jeg tilslutte mig de ordførere, der siger, at filosofien om de ekstraordinære lære- og praktikpladser ikke holder mere. Der er jo, hvis vi ser os for, faktisk ikke andet end ekstraordinære lære- og praktikpladser. Man kan med den slags metoder køre et par år måske, men så går det heller ikke mere, og derfor føler jeg, at vi nu bør drøfte, hvordan vi mere generelt kan fremskaffe lære- og praktikpladser. Hvad er det for modeller, der skal til? Hvad er det for tilskudsordninger, vi skal i gang med for at fremskaffe disse pladser?

Jeg er sådan set enig med den konservative ordfører, der sagde, at det, der virkelig er barrieren i dette, er, at virksomhederne ikke har arbejde nok, og i tilfælde af, at de havde det, ville vi nok også se, at der kom mere gang i det.

Når det er sagt, synes jeg da også, vi skal glæde os over, at det, til trods for at vi har en krisetid, er lykkedes os at fremskaffe så mange lære- og praktikpladser, at indsatsen trods alt har nyttet, og jeg synes, vi skal se at komme videre ad den vej.

Jeg mener, at forslaget til folketingsbeslutning passende kan indgå i den almindelige drøftelse. Undervisningsministeren antydede, at der nok kom noget, men arbejdsministeren har jo mere præcist sagt, at vi får en såkaldt martspakke. Den bliver næppe behandlet før i april – men sådan plejer det jo at gå med de månedspakker – og så kan det indgå i drøftelserne.

Tinning (VS):

Inden for sundheds- og socialområdet er der mulighed for at lave nogle EFG-uddan-

[Tinning]

nelser, som kan bruges til at få skabt arbejdspladser for en lang række af de mange unge kvinder, som i dag er uden arbejde. Der er også mulighed for at lave nogle EFG-uddannelser, som ikke betyder dequalificering af de nuværende uddannelser inden for området, og der er også mulighed for at lave nogle EFG-uddannelser, som ikke betyder undergravning af normeringerne. Det kan godt være, det er det, man er ved at lave, og hvis det er det, vil vi til den tid være meget positive. Det kan også godt være, at man er ved at lave, jeg havde nær sagt begge dele: noget, som både vil skaffe arbejdspladser til en del af de unge arbejdsløse kvinder, og som samtidig vil kunne betyde en dequalificering af nogle af de nuværende uddannelser. Det er ikke til at vide, men vi er i hvert fald villige til at se på det, når det engang dukker frem.

Vi kan ikke støtte B 34 fra venstre. Der er da også et enkelt spørgsmål, som jeg godt vil have svar på, fordi jeg synes, det med lønsiden og det med arbejdssiden er en smule uklart. Det hedder i bemærkningerne til forslaget under punkt 1, at man forudsætter, at både amter og kommuner vil gøre deres yderste for at reservere en del af arbejdet og en del af lønsommen til forpraktikanterne.

Det hedder så i punkt 2, at forpraktikanterne selvfølgelig skal have en vis betaling – en vis betaling – for deres arbejde.

Det kunne se ud – men sådan behøver det selvfølgelig slet ikke at være – som om det handler om, at en del af det arbejde, som ellers skulle laves af folk, der allerede er ansat, eller folk, der burde ansættes for at øge normeringerne, skal laves af forpraktikanter, som skal have en lavere løn end de nuværende ansatte. Uanset om det nu er tilfældet eller ej, kan vi stadig væk ikke støtte B 34, men jeg kunne godt tænke mig at få at vide, om det faktisk er den filosofi, der ligger bag det, for det tror jeg ærligt talt.

Beslutningsforslag nr. B 37 er temmelig grotesk. Jeg ved ikke, om man har forestillet sig, at når man nu fra erhvervsuddannelsesrådet, et eller andet erhvervsuddannelsesudvalg og et eller andet fagligt udvalg, og efter at der også foreligger en udtalelse fra læringerådet, har fået at vide, at man mener, der bør nedlægges et lærefag, siger finansudvalget: ja men det mener vi ikke. Og forestiller man sig så, at uddannelsen uden videre fortsætter som et lærefag, der eksisterer i virke-

ligheden, hvis såvel arbejdsgiver- som arbejdersiden eller forbundene indstiller, at det pågældende fag skal nedlægges? Det er jo simpelt hen umuligt at forestille sig, at den slags overhovedet kan lade sig gøre, og dette afspejler selvfølgelig blot partiet venstres forsøg på at angribe og undergrave EFG-uddannelsen på enten den ene eller den anden måde.

Den anden del af forslag B 37, som handler om samordningen af undervisningen på anden del for EFG- og lærlingeuddannelserne, er dels grotesk i sig selv, dels, hvis man ser bort fra det i første omgang, rystende uklar, for hvad er det, man forestiller sig, hvad er det, de partier forestiller sig, som bare tilslutter sig den del af forslaget uden videre dikkedarer? Vi må jo vide, om det er sådan, at man faktisk har indset, at det ville være fornuftigt at tage en stor del af den undervisning, der foregår på EFG, og gøre den fælles på anden del, eller har man forestillet sig, at meget af det, som foregår inden for lærlingeuddannelserne, nu skal udbredes, så man også ad den vej får angrebet og undergravet EFG-uddannelserne?

Omkring beslutningsforslag nr. B 43 er vi selvfølgelig enige med en lang række andre ordførere, som har sagt, at de ikke kan være med til de forskellige former for tilskudsordninger. Nu har jeg forsøgt én gang at spørge undervisningsministeren, og på det tidspunkt fik jeg ikke noget svar. Så vil jeg forsøge én gang til og også rette spørgsmålet til en række andre ordførere, bl.a. fru Karen Højte Jensen. Hvordan kan det nu være, at man siger, at dette med tilskud til ekstraordinære lære- og praktikpladser virker helt fint et par år, og når der så er gået et længere stykke tid, virker det ikke?

Min sans for logik siger mig stadig væk, at sagerne hænger sådan sammen, at det, som er foregået hele tiden, mens man har haft tilskud til de såkaldt ekstraordinære pladser, nu er blevet så omfangsrigt, nu er blevet så tydeligt, at hverken det konservative folkeparti, socialdemokratiet eller det radikale venstre for den sags skyld kan lukke øjnene for det. Det kunne man, da ordningen blev indført.

Dengang VS sagde, at dette selvfølgelig ikke bliver ekstraordinære pladser, det bliver ordinære, som bliver lavet om til ekstraordi-

[Tinning]

nære, sagde man: nej, nej, hvorfor skulle det det, det blev da ikke nødvendigt.

Nu i dag kan vi så høre, at alle lige pludselig siger, at der er nogle problemer, det er ikke så godt, for det kan ikke lade sig gøre. Ja men det har aldrig kunnet lade sig gøre. Det, der nu er sket, er bare, at de problemer, der hele tiden har ligget i ordningen, har vokset sig så store, at man synes, det er decideret pinligt f. eks. at bruge 160 mill. kr. i 1981 uden at få noget som helst ud af det med hensyn til det samlede antal praktikpladser.

Vi har tidligere peget på, at hvis det var sådan, at man ville fremskaffe praktikpladser, så kunne man fra lovgivningsmagtens side tage initiativ til at bruge en del af de pladser, som allerede er der, og som allerede er godkendt. Det er klart, at partiet venstre til stadighed lukker øjnene for, at de egentlig er der.

Det er også klart, at vi indtil nu ikke har fået noget som helst, der kunne minde om noget præcist, at vide om, hvad det er, den socialdemokratiske regering går og pusler med af omlægninger. Jeg har mine tvivl om, hvorvidt det skulle være et egentligt påbud eller noget i den stil. Mon ikke vi vil se en eller anden form for tilskudsordning? Kan man ikke lokke på den ene måde, kan man jo prøve at lokke på den anden måde. Det plejer at være filosofien i de forskellige tilskudsordninger for de private arbejdsgivere, som sædvanligvis viser sig ikke at slå til.

Med hensyn til nogle af de andre punkter, som er nævnt i beslutningsforslag nr. B 43, synes vi nok, at det, der er nævnt i punkt 6, at vi nu må have en hurtig udvidelse af kapaciteten, og at vi må have en mere fleksibel skoletid og en forhøjelse af klassekvotienterne osv., faktisk er ret vanskeligt at forestille sig gennemført. F. eks. har man inden for Jern og Metal og HK i fællesfagsundervisningen allerede i dag en klassekvotient på 24. Forestiller man sig, at det er forsvarligt at banke den op til 25, 26, 27 eller hvad? Og hvad har man tænkt sig at gøre med værkstederne på de tekniske skoler? Der er det faktisk sådan, at hvis der står et vist antal drejebænke eller noget andet, så er det ikke altid, der er plads til endnu én i vindueskarmen, eller hvor man i øvrigt har tænkt sig at bringe den.

Det ville selvfølgelig ikke ligne os at kommentere hele tre beslutningsforslag uden også at sige noget positivt. Jeg vil da godt sige til sidst med hensyn til punkt 4 i beslutningsforslag nr. B 43 om, at antallet af lære- og praktikpladser i eksisterende offentlige produktionsvirksomheder og koncessionerede virksomheder skal søges forøget, at vi er enige i den del af det, der handler om praktikpladser, og vi er faktisk enige i to tredjedele af de eksempler, venstre nævner, nemlig dels Danmarks Radio, dels DSB. Vi har ikke nogen synderlig politisk interesse i at få lavet flere praktikpladser på værkstederne inden for forsvaret.

Hans Jørgen Holm (V):

Min statistik over, hvad partierne har tilkendegivet vedrørende de tre forslag, viser jo ikke nogen drønende tilslutning. De to første forslag, nr. B 34 og nr. B 37, har fået positive bemærkninger fra centrum-demokraterne og fra fremskridtspartiet. Ellers må jeg sige, at det har været ret så negativt.

Til nr. B 43 er der en mere nuanceret holdning. Det går lige fra det positive til, at man er enig i hensigten, men ellers ikke har mange positive bemærkninger.

Med hensyn til undervisningsministerens spørgsmål og kommentarer til vort forslag vil jeg godt sige, at det, der skinner igennem undervisningsministerens holdning til alle tre forslag, er den meget klare og erkendte holdning, at EFG er det eneste rigtige, og at det overhovedet ikke skal laves om. Det er måske det sidste, jeg er mest betænkelig ved.

Det er blevet sagt gentagne gange, at vi er imod EFG-uddannelserne, men det er ikke rigtigt. Vi kan ikke undvære EFG-uddannelserne, og efter vor opfattelse kan vi heller ikke undvære mesterlæren eller væsentlige dele af de ting, som mesterlæren giver, bl. a. den praktiske indgang til de faglige uddannelser. Det giver EFG ikke mulighed for. Jeg mener, det er væsentligt for store grupper af unge mennesker, at der er denne praktiske mulighed. Vi mener også, det er væsentligt, at der er et mesteransvar for oplæringen. Det giver EFG heller ikke. Vi mener også, at det er rigtigt med en afprøvning af færdighederne, inden man forlader systemet.

Hvis socialdemokratiet ville være villigt til at erkende, at der er nogle kvaliteter ved me-

[Hans Jørgen Holm]

sterlæren, så kunne vi måske finde frem til at løse nogle af de problemer, der vitterlig er på de erhvervsfaglige områder, og hvis uafklarethed er en af de store og væsentlige årsager til vores ungdomsarbejdsløshedsproblemer. Jeg synes nok, at svaret hviler tungt ikke mindst på regeringen, for vort forslag, nr. B 43, blev jo fremsat allerede sidste år, og da havde regeringen altså ikke noget bud på det. Det sker først nu i den såkaldte marts-pakke, og hvis jeg forstår statsministeren ret, er det på månedens sidste dag, den i givet fald kommer, i hvert fald hvis den skal hedde marts-pakke.

Så meget om det generelle om EFG-uddannelserne, og det er vel i og for sig meget af svaret på de forskellige holdninger til, hvordan vi skal løse problemerne. Om det mere konkrete vil jeg godt sige vedrørende nr. B 37 om samlæsningen og det forskellige udgangspunkt, at jeg på fredag skal til 25 års jubilæum på mit gamle gymnasium. Der er der en elev, der har skrevet om de vidt forskellige udgangspunkter, eleverne havde, dengang de startede, og det kom der for så vidt noget ganske udmærket ud af. Det er altså muligt, selv om man har forskellige udgangspunkter, at få noget konstruktivt ud af en sådan uddannelse. Det kan måske endda somme tider virke befrugtende.

Og så vil jeg godt komme med et enkelt eksempel fra min egen hverdag vedrørende politologien eller de uddannelseskra-
v, man stiller til lærere på nogle af disse områder. Jeg har haft fornøjelsen af at være lærer ved en handelsskole, på trods af at jeg på alle felter var totalt ukvalificeret. Selv om jeg har en kandidateksamen fra Københavns universitet, så kunne jeg altså ikke undervise i faget orientering på handelsskolen eller var i hvert fald ikke kvalificeret til det. Jeg havde heller ikke undervisningserfaring, på trods af at jeg har 4 års erfaring fra forsvarrets civilundervisning og har undervist i folkeskolen i ganske lange perioder. Jeg har også undervist i ungdomsskolen i ganske lange perioder, men det gav ikke undervisningserfaring. Jeg havde heller ikke pædagogiske kvalifikationer, på trods af at jeg var med på det første hold med 180 timers voksenpædagogisk grundkursus. Ingen af de dele kunne godkendes. Derfor sætter man somme tider spørgsmålstejn ved, hvad det egentlig er, der stilles krav om, for at disse lærere kan godkendes. Er det

altid relevante krav? Er de altid nødvendige? Jeg vil påstå, at det i mit tilfælde var nogle formelle krav, der blev stillet for at være lærer på en handelsskole. Resultatet hos eleverne blev da også nogenlunde hæderligt, så jeg har såmænd ingen dårlig samvittighed.

Vedrørende forslag nr. B 43 nævnte ministeren, at venstres holdning til de faglige udvalg er – det er rigtigt – at de faglige udvalg er et centralt led. Men i forhold til den diskussion, vi har haft hidtil, vil jeg godt til ministeren sige, at så sent som i aftes fik jeg et eksempel på, at det faglige udvalg inden for HK-området over for en offentlig institution endnu ikke 3 måneder efter har svaret, hvorfor den pågældende elev formentlig i løbet af meget kort tid må afskediges, fordi der ikke kan laves noget ansættelsesforhold. Jeg mener, det er et meget alvorligt problem, at man efter 3 måneders forløb ikke har kunnet få løvet de ting om. Jeg ved, ministeren nævnte, at man på metalområdet godkendte den plads, og så tog man senere stilling til, hvorvidt det på længere sigt skulle være en fast læreplads. Jeg synes, der hurtigt må ske noget på de områder.

Til hr. Nørgaard Sørensen har jeg ikke mange bemærkninger, for hans indlæg gik jo stort set på samme linje. Hr. Nørgaard Sørensen tog Voigt-Petersen og Dansk Arbejdsgiverforening til indtægt. Ja, de har indgået en overenskomst, men hverken Dansk Arbejdsgiverforening eller Voigt-Petersen tegner alle de steder, hvor der er lærepladser at hente, og de tegner måske specielt ikke den ende, hvor vi kan hente nogle ekstraordinære lære- og praktikpladser. Det er nok i høj grad de mindre virksomheder, der har en reserve, der kan samles op, og hvor man ikke har sådanne pladser i øjeblikket. Bl. a. fra folk i arbejdsformidlingen ved jeg i hvert fald, at hvis man havde bedre økonomiske midler, sådan at folk i hvert fald ikke har udgifter ved at starte lærepladserne op, kunne man få nogle ekstraordinære pladser frem.

Fru Karen Højte Jensen og flere andre har været inde på: ja men vi vil ikke give tilskud. Nej, det vil vi egentlig heller ikke særlig gerne, men jeg synes, det er meget fattigt, hvis ikke det konservative folkeparti har andet til de unge mennesker, end at vi skal have lavet den økonomiske politik om. Det er i hvert fald ikke til denne sommer, vi så får de lære-

[Hans Jørgen Holm]

og praktikpladser, som de skal ansættes i. Vi er villige til i denne situation at give tilskud for at få trukket nogle ekstra pladser ind, sådan at vi kan få de unge mennesker i gang.

Det giver mig anledning til en kommentar vedrørende forpraktikken. Forpraktikken har i hvert fald én væsentlig funktion i forhold til det, der for mange uddannelser er hullet mellem folkeskolen og det tidspunkt, hvor de unge kan komme i gang med en egentlig uddannelse. Ventetiden er en meget farlig periode, hvor man går ind i forskellige beskæftigelsesarbejder – hvis ikke man har andet at gå i gang med – uden garanti for, at man nogen sinde kommer i gang med uddannelsen. Jeg tror, det er væsentligt, at vi i så vid udstrækning som muligt får bundet vores uddannelsessystem sammen, så man har en fortløbende proces, uden at man risikerer at falde igennem og ende som socialt tilfælde.

Jeg forstod, at SF et lille stykke af vejen kunne følge venstre, i hvert fald i intentionerne, og det skal SF da have tak for, men det var altså en meget begrænset tak. Hvis ikke man er villig, som jeg lige har sagt, til at bruge tilskudsvejen for at fremskaffe lære- og praktikpladser, tror jeg altså, det bliver meget svært i hvert fald i løbet af denne sommer at skaffe de nødvendige pladser.

Fru Lone Dybkjær kom der ikke noget klart svar fra. Det må vel nærmest udlægges som en støtte til regeringens bestræbelser, selv om vi altså ikke kender dem meget endnu. Jeg vil også bede om, at regeringen hurtigt får fremlagt sine synspunkter, så vi får noget at tage stilling til.

Hr. Tinning var lidt positiv over for dette med statsvirksomhederne.

Til et svar, som vi i dag har fået i arbejdsmarkedsudvalget vedrørende mulighederne for at fremskaffe f. eks. maskinmestre eller lave nogle aspirantstillinger inden for statens skibe, må jeg sige, at det var egentlig et lidt deprimerende svar. Man gjorde i hvert fald intet forsøg på at finde frem til en mulighed for, at der var nogle af de skibe, der kunne bruges til at lave aspirantstillinger. Hvis viljen var til stede, kunne noget måske lykkes, selv om der er praktiske problemer, det skal være erkendt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at forslagene til folketingsbeslutning henvises til det den 11. februar 1982 nedsatte udvalg vedrørende lovforslag til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, be-
tragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af bekendtgørelsen om elevbedømmelse inden for EFG.

[Af Tinning (VS) og Holger K. Nielsen (SF)].
(Beslutningsforslag nr. B 45. Fremsat 10/3 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Forslagsstillerne synes i et vist omfang at have misforstået den bekendtgørelse, man hermed ønsker ophævet. Om bedømmelserne i basisuddannelsen står der i bemærkningerne til beslutningsforslaget, at basisuddannelsen kan afsluttes med en prøve, og forslagsstillerne har herefter spundet en meget lang ende over, hvordan sådanne prøver kommer til at virke.

Lad mig derfor sige med det samme, at der ikke med bekendtgørelsen er indført afgangsprøver i basisuddannelserne, og der er heller ikke indført adgangsprøver til andendelsuddannelserne.

Når man læser bekendtgørelsens enkelte bestemmelser i sammenhæng – det er der altså noget der tyder på at forslagsstillerne måske ikke rigtig har gjort – vil man kunne se, at bedømmelserne i basisåret ikke kan resultere i, at eleverne af skolen erklæres mere eller mindre egnede til fortsat uddannelse. Meningen er, at bedømmelserne indgår som en del af undervisningen, sådan at denne derigennem kan bringes i størst mulig over-